

FRANTIŠEK A KLÁRA

FRANTIŠEK = Matyáš

KLÁRA = Barča

AGNES = Adrianka

ORTOLANA SCIFI = Erika

ROGER DE VANDRIA = Prokop

ILARIA DE VANDRIA = Terka

BISKUP SALVATORE = Samko

LUIGI = Šimon

SIGNORA VELKOOBCHODNÍKOVÁ VERSACEOVÁ = Sára

SIGNORA STAVITELOVÁ BERNINIOVÁ = Blanka

1. JEDNÁNÍ

(na scénu přibíhá Luigi a prozpěvuje si, ozvěna z oken ho následuje)

LUIGI František z Assisi
je hrdina asi, si.
Z války přicestoval,
s otcem se radoval.

OZVĚNA František z Assisi
je hrdina asi, si.
Z války přicestoval,
s otcem se radoval.

(ještě doznává ozvěna a už přichází z různých stran signora Versace a signora Bernini)

VERSACE Buon giorno, signora stavitelová Berniniová, u Alessandra mají dnes obzvlášť vypečené houstičky. Pospěšte, než vám je vyprodají.

BERNINI Buon giorno, signora velkoobchodníková Versaceová, spěchám, spěchám, ta naše Mária dnes zaspala. Nakoupeno není, uklizeno není, všechno aby člověk dělal sám. *(zahořekuje)* Madonna mia, na co taková služebná je?

VERSACE Si, si, signora stavitelová Berniniová, zlatá slova. Na prstech jedné ruky bych spočítala, kolik služebných stálo za to zaměstnat. A že jsem jich měla. Jen tento měsíc už jsem jich propustila dvacet.

BERNINI To si člověk nevybere, signora velkoobchodníková Versaceová, ale přece jen nepodařenou služebnou propustíte a je to. Ale co když se takhle nepodaří vlastní potomek. *(rozhlídne se, jestli je někdo neposlouchá)* Francesco Bernardon se vrátil z války a prý je jako vyměněný. Jeho otec Pietro se nejdřív radoval, že má syna zpátky. Tři dny u nich teklo víno proudem. Ale teď se zdá, že s ním není něco v pořádku. *(soucitně se obě zašklebí a vrtí hlavou)*

(scénou proběhne Luigi s popěvkem)

LUIGI František z Assisi
spad na hlavu asi, si.
Látky všechny rozdal,
facku za to dostal.

OZVĚNA František z Assisi
spad na hlavu asi, si.
Látky všechny rozdal,

facku za to dostal.

VERSACE Chudák Pietro Bernardone, tak si na Francescovi zakládal a on ho ještě přivede na mizinu. Rozdat všechny drahé látky žebrákům. A že těch látek Bernardonovi v obchodě měli. No tohle udělat náš Giovanni, hanbou se neznám.

BERNINI Povídá se, co prý teď s Francescem bude. *(jakoby zašeptá)* Ta válka ho dočista připravila o rozum. Býval to takový veselý mladík, večer co večer vysedával v hostinci s děvčaty a otec mu chtěl předat svůj obchod. A teď? Všechny své peníze rozdal ubožákům. S jedním z nich si prý dokonce vyměnil své oblečení a teď bydlí v té ruině kostela svatého Damiána.

(přichází usměvavá Ortolana Scifi s dcerami Klárou a Agnes)

ORTOLANA Signora Versace, signora Bernini, buon giorno, to máme dnes krásný den.

KLÁRA A

AGNES Buon giorno, signoras. *(obě udělají současně pukrle)*

(všichni se společně zdraví, signora Versace se pak zahledí na Kláru a Agnes)

VERSACE Signora Scifi, ty vaše rozkošné dcerušky už jsou úplně signorinas na vdávání.

BERNINI Si, si, jistě už pro ně máte vybrané ženichy.

ORTOLANA Si, signora, o Klářinu ruku se uchází Roger z Vendrie.

VERSACE *(žasne)* Oooh, to je ten mladý hrabě, jehož rodina vlastní dva domy tady v Assisi a ještě zámeček ve Vendrii.

BERNINI Jeho matka Ilaria nedávno prohlašovala, že Roger dostane darem dům na náměstí v Assisi i s dvacetičlenným služebnictvem. To se signorina Klára bude mít jako v bavlnce.

VERSACE Si, si, výborná partie. A signor Roger je bohatý, pohledný mladík.

KLÁRA Ať si klidně je, mně stejně nezajímá.

(Obě signory se pohoršeně podívají)

ORTOLANA Kláro! Jak to mluvíš?! Je to taková čest, že se signor Roger rozhodl vzít si za ženu právě tebe.

KLÁRA *(uraženě)* Právě, že on se rozhodl a mně se vůbec neptal.

BERNINI *(mávně rukou)* Ale na to by se signorina Klára neměla ohlížet. Mladí muži na takové řeči nehledí. Hlavně že je bohatý, zabezpečený a chce si signorinu vzít.

(Klára je umíněně uražená)

AGNES Klára se zařekla, že takového ňoumu si nevezme.

ORTOLANA Agnes, jak to mluvíš o signoru Rogerovi?!

AGNES Co já, mamma? To přece říkala Klára!

ORTOLANA Kláro!

KLÁRA *(pohodí vzdorovitě hlavou)* Co? Však je to pravda! Roger je ňouma, co by se bez své mamma ani nepošťoural v nose!

ORTOLANA Kláro!!! Promiňte, signoras, Klára s Agnes se dnes probudily do zvlášť hubaté nálady. Však si o tom doma promluvíme! *(rozzlobeně koukne po dcerách)* Addio, signoras!

(Ortolana Scifi i s dcerami odchází, postrkuje je před sebou a už cestou jim domlouvá, Klára pořád nafučená, Agnes s hlavou skloněnou)

VERSACE No, bude pěkně domýšlivá, ta Klára.

BERNINI Si, si, *(přímo obřadně)* signor Roger z Vendrie a ona jím tak pohrdá.

(chvíli obě tiše nevěřičně kroutí hlavou)

VERSACE Signora stavitelová Berniniová, musím běžet, bude pomalu poledne a já ještě nejsem doma s nákupem ke snídani. Addio!

BERNINI Addio, signora velkoobchodníková Versaceová. *(někam před sebe, kde tuší svůj domov)* Hej, Mária, připrav špagety, signora jde domů!

2. JEDNÁNÍ

(František opravuje chrám sv. Damiána a přitom si prozpěvuje)

FRANTIŠEK Bud' pochválen, můj Pane,
spolu se vším svým stvořením,
především s panem bratrem Sluncem,
jenž je dnem a skrze něhož nám dáváš světlo.
A on je krásný a září velikým jasem;
tvým, Nejvyšší, je obrazem.

(přiběhne k němu Klára a už z dálky radostně volá)

KLÁRA Františku! Františku! Tak je to přece pravda? Vrátil ses zpátky domů do města?

(obejmou se)

FRANTIŠEK Tak rád tě vidím, Kláro. Ano, jsem konečně doma. Ale pleteš se. Nevrátil jsem se do města, můj domov je teď tady, u kostela svatého Damiána.

(Klára zvažní)

KLÁRA Lidi ve městě povídají, že jsi rozdál všechny drahé látky z otcova obchodu i své peníze a oblečení jsi vyměnil s žebrákem. Je to pravda?

FRANTIŠEK A nejsou snad peníze potřebnější těm, kteří mají nouzi než bohatým, kteří je ukládají do truhel? Víš, Kláro, když jsem v boji proti Perugii padl do zajetí, byl jsem celý rok vězněm. Tehdy ke mně ve snech a zjeveních promlouval Bůh a ukazoval mi, že posláním mého života je chudoba a bída, soucit s těmi nejubožejšími.

KLÁRA *(naléhá na něj)* Ale, Františku, i když rozdáš všechno, co máš, kolika ubožákům tím pomůžeš?

FRANTIŠEK I jeden paprsek může prostoupit mnoho tmy, Kláro.

KLÁRA *(je jí Františka líto, skoro s pláčem)* Vždyť jsi zůstal úplně sám, lidé z města se ti posmívají, otec tě vydědil.

FRANTIŠEK Ne, Kláro, sám nejsem nikdy, Bůh mě nikdy neopustí. A pak mí bratři z války mi poslali list, že se ke mně připojí a pomohou mi s opravou chrámu. A že se měšťané posmívají? Však oni pochopí, že lidé ztratí všechno, co po sobě zanechají. Vezmou si jen s sebou mzdu za lásku a almužny, které dali.

KLÁRA *(konečně se zase usměje, klidná, že František ví, co dělá)* Dobře, Františku, vidím, že jsi šťastný. Ale teď mi řekni, co to bylo za básničku, co sis říkal?

FRANTIŠEK To nebyla básnička, ale Píseň tvorstva. Poděkování Pánu za přírodu, květiny, zvířata, za to, jak krásný svět pro nás stvořil.

KLÁRA Píseň tvorstva... To je moc krásné. Řekni mi ještě kousek.

FRANTIŠEK Buď pochválen, můj Pane, za sestru Lunu a za hvězdy, na nebi jsi je stvořil jasné, vzácné a krásné.
Buď pochválen, můj Pane, za bratra vítř,

za vzduch a oblaka, za jasnou oblohu a každé počasí, jímž dáváš svým tvorům obživu. (*František recituje a pomalu s Klárou odchází*)

3. JEDNÁNÍ

(*scénou proběhne Luigi, za ním je slyšet ozvěna*)

LUIGI František z Assisi
spad na hlavu asi, si.
Se zvířaty mluví,
lidi ho pomluví.

OZVĚNA František z Assisi
spad na hlavu asi, si.
Se zvířaty mluví,
lidi ho pomluví.

(*Luigi odběhne a hned za ním přichází Roger a matkou Ilariou*)

ROGER (*ukňouraně*) Mamma, celé město zase mluví o tom piccolo stupido Francescovi!

ILARIA (*snaží se ho uchlácholit*) Rogere, mio piccolo angelo, neplakej.

ROGER Ale i Klára celé hodiny mluví jen o něm. Vůbec si nevšimla těch zlatých šperků, co jsem jí přinesl, brokátové látky na svatební šaty, ani ten mandlový dort na naši hostinu neochutnala. Jen pořád Francesco to, Francesco ono. Madonna mią, co na něm vidí? (*zhrouť se matce do náruče*)

ILARIA Rogere, Rogere, Klára je přece zasnoubená s tebou, co je ti do Francesca. Beztak je to jen ubožák, stejně jako ti, co za ním chodí.

ROGER Ale mamma, on jí říká básničky, oslovuje ji Luno, květiny a lesní zvířata jí ukazuje. Mamma, ona je do něj úplně zblázněná. Mamma, co mám dělat?

ILARIA Mio piccolo Roger, kdo ví, co v tom je. O Francescovi se povídá, že je blázen.

ROGER (*vyděšeně*) Ale pak může být Klára v nebezpečí. Kdo ví, co tam v tom lese Francesco dělá a jestli jí z lesních rostlin nepřipravuje nějaké omamné nápoje.

ILARIA Víš co? Zajdeme za biskupem Salvatorem. Ten určitě bude vědět, jak Kláru jako tvou snoubenku přimět k tomu, aby za Francescem nechodila.

4. JEDNÁNÍ

(k biskupovi přichází Roger s matkou)

ILARIA La pace di Cristo, otče Salvatore. *(pokloní se mu, políbí mu ruku)*

BISKUP Vítám tě, Ilario. I tebe, Rogere.

ROGER La pace di Cristo. *(také se pokloní a políbí ruku, ale je unavený, zklamaný...)*

BISKUP V čem vám mohu pomoci?

ILARIA Otče biskupe, jak jistě víte, můj syn Roger je zasnoubený s Klárou Scifi. Sňatek jsme domluvili s rodiči už před rokem. Přípravy na svatbu jsou téměř před dokončením, příští měsíc by tady v chrámu měli mít svatbu.

ROGER *(smutně s hlavou na stranu)* Ach...

(biskup Ilariu soustředěně poslouchá a přikyvuje)

ILARIA Ale jen co přijel do města ten Francesco Bernardone, je jím Klára zblázněná a pořád za ním běhá do té staré zničené tvrze, kterou se snaží opravit.

ROGER Ach...

ILARIA A mio piccolo Roger se trápí, že Klára ztrácí zájem o svatbu s ním. Už ani nepřijímá zlaté a brilantové šperky, které jí nosí.

BISKUP Ano, slyšel jsem o Francescovi, jeho kázání chodí poslouchat čím dál více lidí.

ROGER Si, si, Klára je z něj celá pryč. A on jí pořád píše ty básničky...

BISKUP Básničky?

ROGER Si, o Slunci a Luně, o hvězdách, květinách, zvířatech... Umí je všechny zpaměti.

BISKUP Jestli signorinu Kláru potěší básničky více než drahé šperky, svědčí to o její skromnosti. A pak by se měl signore Roger těšit, že bude mít takovou skromnou ženu.

- ILARIA** Jenže Klára odmítá šperky i Rogera. Jak se pak může stát jeho ženou?
- BISKUP** Snad by signore Roger mohl také zkusit oslnit signorinu Kláru básničkou, vlastnoručně složenou.
- ROGER** Madonna mia, to mám skládat básničky?!
- ILARIA** *(rozhodně)* Jestli jde Kláře o básničky, dostane básničku. Pojd', Rogere. Dáš se hned do skládání.
- ROGER** Madonna mia!
- ILARIA** Molto grazie, otče biskupe. Rogere, jdeme!
- ROGER** *(vlečen za límec svou matkou)* Addio, otče!
- (Ilaria i Roger jsou pryč a biskup poznamená)*
- BISKUP** Přál bych mu hodně štěstí, ale nejsem si jistý, jestli tohle Kláru dokáže přesvědčit. Zdá se, že už si pro svůj život vybrala jinou cestu než sňatek s Rogerem.

5. JEDNÁNÍ

(městem opět proběhne Luigi následován ozvěnou)

- LUIGI** František z Assisi
spad na hlavu asi, si.
Klára chce být jako on,
dá žebrákům milion.

(kolem prochází Roger, který píše básničku)

- ROGER** Zmlkni, Luigi, na tvoje popěvky není nikdo zvědavý!
- OZVĚNA** František z Assisi
spad na hlavu asi, si.
Klára chce být jako on,
dá žebrákům milion.
- ROGER** Ááá, to si biskup řekne „napiš básničku“. Jako bych je skládal denně. Tak ještě jednou:
Klára je motýl, Klára je vosa,
Klára je husa, co chodí bosa...

(přichází signoras Versace a Bernini)

- BERNINI** Signore Rogere. Copak to máte za básničku?

- ROGER** Skládám básničku pro Kláru.
- VERSACE** Básničku?
- ROGER** Složím básničku, řeknu ji Kláře, Klára mi padne kolem krku a pak se vezmeme a budeme spolu šťastně žít až do smrti.
- (obě signoras se na sebe dívají, jakože neví, co na to říct, pak se Bernini odváží)*
- BERNINI** Ale signore, signorina Klára se včera přece přidala do Františkova Řádu menších bratří. Přijal už do něj mnoho svých bratrů z války.
- VERSACE** František dokonce mluvil o tom, že by pro Kláru založil vlastní ženský řád.
- (Roger pomalu bledne)*
- ROGER** Řád? Klára odešla do kláštera? Ona je jeptiška? *(obě signoras soucitně přikyvuji)* Takže... svatba nebude? *(vypadá, že se rozpláče)*
- BERNINI** No, signore. Svatba nebude.
- ROGER** *(ještě chvíli nevěřičně kouká z jedné na druhou a pak se rozběhne pryč)*
Mamma!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
- BERNINI** Vidíte, signora velkoobchodníková Versaceová, a takový to byl zdravý a silný mladík!
- VERSACE** Si, signora stavitelová Berniniová, teď se zdá, že posměváček Luigi bude prozpěvovat popěvky o jeho zbláznění.
- BERNINI** Si, si, ale František říká, že srdce jediného člověka je tak veselé, že může obsáhnout bolest všech lidí. Snad se i smutek signora Rogera vejde do veselého srdce Františka.
- VERSACE** Si, František přinesl do našeho života tolik radosti jako málokdo. Je dobře, že se vrátil a, ať už ho v té válce potkalo cokoliv, že tak změnil svůj život.
- (obě se na okamžik zasní)*
- VERSACE** Signora stavitelová Berniniová, musím jít. Služebná dnes peče králíka se zelím. Myslím, že ji budu muset propustit, dnes totiž vůbec nemám na králíka chuť. Addio!
- BERNINI** Addio, signora velkoobchodníková Versaceová. Hej, Mária, připrav špagety, signora jde domů!

6. JEDNÁNÍ

(městem opět proběhne Luigi s ozvěnou)

LUIGI František z Assisi,
bude svatý asi, si.
Klášter vybudoval,
bratry ubytoval.
Ten má plány u sta hromů,
živý betlém i k vám domů.

OZVĚNA František z Assisi,
bude svatý asi, si.
Klášter vybudovat,
bratry ubytoval.
Ten má plány u sta hromů,
živý betlém i k vám domů.

BISKUP Františku, ze začátku jsem ani nevěřil, že bude možné, abys něco takového vybudoval. Ale teď? V klášteře jsou desítky bratrů z celé Itálie i dalších zemí.

FRANTIŠEK Otče biskupe, svým bratrům říkám začněte tím, co je nezbytné. Pak dělejte to, co je možné. A najednou zjistíte, že děláte nemožné.

BISKUP Si, Františku.

(přiběhne Klára s Agnes)

KLÁRA Františku *(políbí mu ruku)*, jsem tak šťastná, že i já můžu být s tebou tady v řádu. Že můžu i já skrze svou skromnou službu chudým sloužit Pánu.

FRANTIŠEK Kláro, kdo pracuje rukama, je dělník. Kdo pracuje rukama a hlavou, je řemeslník. Kdo pracuje rukama, hlavou a srdcem, je umělec.

AGNES Františku! *(Poklekne před ním)* Ani nevím, jak tobě a Kláře poděkovat. Nikdy by mě nenapadlo, že i já bych mohla být řádovou sestrou. Můj život byl tak jiný...

FRANTIŠEK Agnes, já jsem byl veskrze hříšný člověk. Ale jestliže Bůh může působit skrze mne, může působit skrze kohokoli.

AGNES Si, Františku, věřím, že i skrze mě bude Pán promlouvat k lidem.

FRANTIŠEK Kláro, Agnes, za pár týdnů budou Vánoce a já bych chtěl lidem připomenout Narození Ježíše Krista tím, že postavíme tady v klášteře betlém. Už jsme to s otcem biskupem probrali.

- AGNES** Betlém? Myslíš celé město?
- BISKUP** No, no, celé město. Jen chlív s jesličkami, kde novorozeňátko leželo.
- KLÁRA** Si, si, Františku. Postavíme živý betlém, lidé z města přivedou jistě i zvířata do stáje.
- FRANTIŠEK** Si, postavíme živý betlém zde v chrámu svatého Damiána. A menší betlémy si lidé mohou postavit doma z dřevěných nebo papírových figurek. Tak bude kousek betlémského tajemství uchováno v každé rodině.
- AGNES** *(je nedočkavá)* Františku, začněme se stavbou hned. Rozšíříme stavbu betléma do Assisi a dál do Itálie a celého světa.

(všichni se pustí do stavby betléma, přichází i další postavy a na scéně se objevují zvířata)

7. JEDNÁNÍ

(betlém už je postavený, postavy v něm umístěné, lidé procházejí kolem a komentují)

- VERSACE** Buon giorno, signora stavitelová Berniniová. Krásný den na procházku k betlému, co říkáte?
- BERNINI** Buon giorno, signora velkoobchodníková Versaceová. Si, si, betlém je nádherný. Moc pěkně to František vymyslel. Jako bych zdravila Svatou rodinu stejně jako pastýři a mudrci od východu před stovkami let.

(přichází usměvavá signora Ortolana Scifi)

- ORTOLANA** Buon giorno, signoras. Také jste se přišly poklonit Svaté rodině?
- VERSACE** Si, signora. Zrovna jsme chválily Františka za jeho nápad. Musíte být na Kláru i Agnes moc pyšná, že se rozhodly vstoupit k němu do řádu a stejně jako on se starat o chudé a opuštěné.
- ORTOLANA** Si, si. Denně Pánu děkuji, že mám tak hodné dcery. A také za Františka. Dělá pro lidi tolik dobrého.

(všechny tři souhlasně pokývají hlavou)

- BERNINI** Jak to asi dopadlo se signorem Rogerem? Zpráva o Klářině odchodu do kláštera ho úplně zrtila.
- ORTOLANA** Si, nesl to těžce. Ale nyní je zasnoubený se signorinou Angelou z Florencie. Svatba má být ještě do Vánoc. Věřím, že i on nakonec našel štěstí, které hledal u Kláry.

VERSACE Si, si.

(všechny opět souhlasně pokývají)

ORTOLANA Signoras, půjdu ještě pozdravit Kláru a Agnes. Addio a buon natale!

VERSACE Buon natale! A vám taky, signora stavitelová Berniniová, ještě mám před Vánoce spoustu práce. Ukázalo se, že už jsem vyhodila tolik služebných, že není v celém Assisi jediná, která by u nás nesloužila a já ji nevyhodila. Takže teď všechny přípravy zbyly na mě. A řeknu vám, není to žádný med, signor Versace je hrozně vybíravý a náročný, hned mu něco není po chuti. Addio, určitě už bude celý nerudný, kde jsem se zdržela a že práce stojí. *(odběhne)*

BERNINI Buon natale a addio! Kéž bychom všichni uměli být tak skromní a pokorní jako František a Klára. *(chvíli o tom přemýšlí)* Hej, Mária, připrav špagety, signora jde domů!